

JAARVERSLAG KNMvD

2007 in het kort

Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde

Sinds 27 augustus 1862

Mission statement:

De Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde is de beroepsorganisatie van dierenartsen in Nederland. Zij verenigt de in uiteenlopende disciplines werkzame dierenartsen. Met het oog op de belangen van het dier en op de wensen van consument en samenleving werkt zij aan de professionele ontplooiing en de maatschappelijke positie van de dierenarts.

Vastgesteld door het algemeen bestuur op 13 december 2000.

JAARVERSLAG KNMvD

2007 in het kort

Voorwoord	3
-----------	---

DIERENARTS EN SAMENLEVING	4
----------------------------------	----------

*Winter: standpunt castratie van varkens,
standpunt weidegang en meer*

Groep Gezondheidszorg Landbouwhuisdieren	8
--	---

– Vakgroep Gezondheidszorg Herkauwer

– Vakgroep Gezondheidszorg Varken

DIERENARTS EN ECONOMIE	10
-------------------------------	-----------

*Lente: symposium ‘Op Recept’, standpunt
over gevaarlijke honden en de regeling
agressieve dieren en meer*

Groep Geneeskunde Gezelschapsdieren	15
-------------------------------------	----

DIERENARTS EN BESLISSEN	16
--------------------------------	-----------

*Zomer: Stichting Paard, goede ziektekosten-
verzekeringen voor huisdieren zijn een kans
voor de beroepsgroep en meer*

Groep Dierenartsen in Bedrijfsleven	21
-------------------------------------	----

DIERENARTS EN REGELGEVING	22
----------------------------------	-----------

*Herfst: Nota Dierenwelzijn en de Nationale
Agenda Diergezondheid, poster verantwoord
diergeenmiddelengebruik pluimvee en meer*

Groep Gezondheids- en Kwaliteitszorg	27
--------------------------------------	----

BIJLAGEN	28
-----------------	-----------

Organogram vereniging	28
-----------------------	----

Organogram bureau	29
-------------------	----

Wie is wie	30
------------	----

Financiën	32
-----------	----

Het bureau van de KNMvD	34
-------------------------	----

Geachte collega, beste lezer,

Voor u ligt het Jaarverslag 2007 met daarin een bloemlezing van datgene dat onze collega-dierenartsen en hun beroepsvereniging, de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde, in het afgelopen jaar heeft bezighouden.

U vindt in dit jaarverslag berichten over de acties voortkomende uit ons beleidsplan, u wordt opnieuw geïnformeerd over de verschillende standpunten die in 2007 naar de Nederlandse maatschappij zijn gecommuniceerd en u leest over zaken die ons als beroepsbeoefenaren, maar ook als beroepsvereniging, nadrukkelijk bezighouden. Hierbij komen onderwerpen aan de orde als de handel in diergeneesmiddelen, het toenemende gebruik van antibiotica en de incidentie van MRSA/MRSI, arbeidsongeschiktheid en de workshops veterinaire ergonomie en uiteraard de discussies over de Nota Dierenwelzijn en de Nationale Agenda Diergezondheid.

In al deze discussies spelen de dierenartsen zowel als de beroepsvereniging een rol. Het bestuur van de KNMvD profileert in deze kwesties de dierenarts als integere professional met een stevig fundament. In dit laatste is de brede wetenschappelijke basis verwoord die ten grondslag ligt aan het veterinaire denken en doen, en waarmee wij ons als dierenartsen kunnen onderscheiden van onze omgeving. Het dier staat centraal. Op deze manier kunnen wij gezamenlijk blijven werken aan ons imago, zoals dat ook als speerpunt werd benoemd in het Beleidsplan 2008-2010.

Dat imago wordt voor een deel bepaald door de beelden die de samenleving heeft van ons beroep. Vanuit een maatschappelijk verantwoord perspectief, hebben de in 2007 door de beroepsvereniging uitgebrachte standpunten en mededelingen over weidegang, het onverdoofd castreren en de problematiek rondom geneesmiddelenresistentie, op een positieve manier aan dit imago bijgedragen. Ten aanzien van de brede, integrale visie aangaande diergezondheid, volksgezondheid en dierenwelzijn die van de dierenarts wordt verwacht, kunnen wij ons verder verbeteren. Feitelijk is er nu sprake van een paradox betreffende de door ons vaak onderschatte 'algemene waardering' voor de dierenarts enerzijds en de door ons vaak overschatte 'toevoegende waarde inzake gezondheid van mens en dier' anderzijds.

Het bestuur van de KNMvD beschouwt het als een uitdaging deze verschillende aspecten beter in balans te brengen, en tegelijkertijd het imago over de gehele linie verder te versterken, samen met de leden en het bureau. De bestuurders van de KNMvD dienen gezamenlijk een heldere en toekomstgerichte visie voor de dierenarts en de diergeneeskunde te formuleren en die uit te dragen, waardoor de veterinaire beroepsgroep haar voortrekkersrol in kan nemen in het maatschappelijke krachtenveld. Actief werkend vanuit deze positie, ondersteunt de dierenarts als professionele autoriteit de diergezondheid, volksgezondheid, en het dierenwelzijn vanuit een veterinaire visie.

Maarn, voorjaar 2008

Ludo J. Hellebrekers, voorzitter

Voorwoord

“Naast diergezondheid en dierenwelzijn omvat veterinaire zorg ook terreinen als dierlijke productie en prestatie, voedselveiligheid, volksgezondheid en milieu. Bekendheid geven aan de betrokkenheid van de beroepsgroep bij deze terreinen en de integrale afweging van de diverse belangen, is een belangrijke doelstelling van de KNMvD.”

KNMvD-beleidsplan 2008-2011

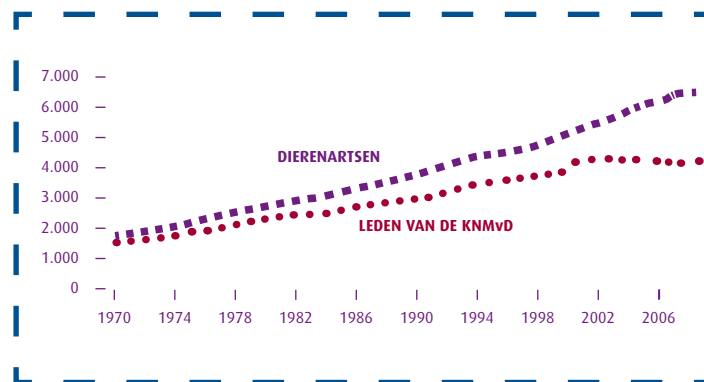
Dierenarts en samenleving

In 2007 richtte het bestuur van de KNMvD in haar strategisch beleidsplan de focus op het imago van de veterinaire en de sociaaleconomische positie in de volle breedte van het beroep. Een tweetal speerpunten dat nauw met elkaar verbonden is. De voorgestelde richting werd geaccordeerd in de algemene vergadering in oktober 2007.

Door middel van een proactief pers- en mediabeleid en heldere standpunten zorgt de KNMvD ervoor dat de beroepsgroep zich goed kan profileren. Marieke Veldman is op het bureau de perscoördinator: "Veel journalisten van de vakpers weten de KNMvD te vinden wanneer zij informatie willen laten verifiëren, extra achtergronden nodig hebben of doorverwezen willen worden naar een dierenarts. Via het netwerk van groepen en regio's gaan wij dan op zoek naar een dierenarts die past bij het onderwerp."

Voorzitter Ludo Hellebrekers treedt als woordvoerder op wanneer het gaat om algemene, sectoroverschrijdende onderwerpen. Wanneer een diersoortspecifiek thema speelt, vraagt de KNMvD een voorzitter van de (vak)groepen als woordvoerder op te treden. Ook zij hebben een gedegen perstraining gehad. Het actieve pers- en mediabeleid werpt zijn vruchten af: het aantal perscontacten is met 25% gestegen in 2007. Ook richting de publiekspers zal de KNMvD zich actiever gaan opstellen.

Wanneer leden van de vereniging in de media een onderwerp tegenkomen dat de veterinaire beroepsgroep treft, wordt een telefoontje of e-mailbericht naar het bureau zeer op prijs gesteld. Het geeft de KNMvD informatie over hoe de dierenarts in beeld wordt gebracht en biedt mogelijkheden om actief te werken aan de uniformiteit van het imago van de dierenarts.

Dierenwelzijn staat hoog op de politieke agenda en speelde eind 2006 tijdens de parlementsverkiezingen mee. De Partij voor de Dieren won twee Kamerzetels en de regeringspartijen CDA, PvdA en ChristenUnie namen het onderwerp op in hun regeerakkoord in februari 2007.

Een van de onderwerpen die in dit kader passen, is het onverdoofd castreren van varkens. Aanhoudende acties van de Stichting Wakker Dier vestigden hier extra de aandacht op.

De KNMvD bracht in de discussie haar standpunt over de castratie van varkens (opnieuw) naar voren.

Standpunt castratie van varkens, januari 2007

De KNMvD weegt in haar standpunt aspecten mee op het gebied van wet- en regelgeving, beroepsethiek, dierenwelzijn en respect voor de intrinsieke waarde van het dier tegenover de belangen van mensen, de noodzaak van castratie en mogelijke alternatieven. Op basis van de afweging wordt castratie van varkens afgewezen. Castratie van biggen, in welke vorm dan ook, tast het welzijn en de integriteit van het dier aan. Door het invoeren en verdere optimalisatie van de alternatieven van castratie zoals het slachten van varkens bij een lager gewicht, managementmaatregelen op het varkensbedrijf, het seksen van sperma, fokkerijmaatregelen en detectie van berengeur aan de slachtlijn kan berengeur voorkomen worden. Dit maakt op termijn castratie van biggen overbodig.

De afschaffing van de castratie van varkens dient met nationale en Europese regelgeving te worden ondersteund.

Later in het jaar ondertekenden het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL), de Centrale Organisatie voor de Vleessector (COV), de Nederlandse Vakbond Varkenshouders (NVV) en LTO Nederland een intentieverklaring over het verdoofd castreren van biggen per 2009. Het ministerie van LNV en de Dierenbescherming hebben zich met een handtekening achter de ambitie van de 'Verklaring van Noordwijk' geschaard. De 'Verklaring van Noordwijk' kreeg de warme ondersteuning van de KNMvD. Te meer omdat de ondertekenaars uitspreken verdoofd castreren als een tussenfase te zien, op de weg naar het afschaffen van castratie van varkens.

FEBRUARI MAAND VAN DE GEBITS-VERZORGING

Voor het eerst werd een maand georganiseerd met een specifiek thema: de maand van de gebitsverzorging. In combinatie met een sponsor zijn er een maand lang onder andere televisiecommercials uitgezonden waarin het belang werd benadrukt van gebitsverzorging en de rol van de dierenarts als deskundige op dit gebied. Ook met advertorials en een consumentenwebsite is aandacht besteed aan het onderwerp. Veel dierenartsen hebben actief deelgenomen door in hun praktijk acties en voorlichting op dit terrein te organiseren. De media heeft het ook goed opgepakt. In vele radio- en tv-programma's en artikelen is gebitsverzorging van gezelschapsdieren aan de orde geweest.

STANDPUNT WEIDEGANG

In de nota 'Weidegang en huisvesting van melkvee in Nederland' van de KNMvD wordt de noodzaak van weidegang voor de gezondheid en het welzijn van melkkoeien afgewogen. Bovendien wordt er gekeken in hoeverre er aanpassingen van de huisvesting voor de melkkoeien noodzakelijk zijn, bij de huidige beperkte weidegang of het ontbreken ervan.

Weidegang geniet vanuit het oogpunt van gezondheid en welzijn de voorkeur boven het langdurig of permanent binnenhouden van melkvee, maar daarbij gelden een aantal voorwaarden. Zo moeten de bedrijfsomstandig-

heden geschikt zijn en dient het management aangepast te zijn aan weidegang.

Omdat veel melkkoeien nog slechts beperkt of geen weidegang hebben, dient de huisvesting en het management geoptimaliseerd te worden. Er zijn een aantal onderdelen van de stal die extra aandacht behoeven zoals de kwaliteit van de ligplaatsen, het vloeroppervlak, de inrichting van de stal en de veedichtheid.

Dit standpunt kreeg ondermeer aandacht in het Agrarisch Dagblad met diverse artikelen: "KNMvD: koeien beste af in de wei, onder voorwaarden" en "Advies KNMvD: bij opstallen de weide zo goed mogelijk nabootsen".

REGIO ZUID EN OOST: BIJENKOMSTEN OVER CONCURRENTIE TUSSEN DIERENARTSEN

Jan Hulsen, namens regio Zuid een van de organisatoren: "Volgens mij waren deze discussieavonden heel geslaagd voor de aanwezigen, te weten leden en bestuurders. Met goede conclusies, vanuit de drie invalshoeken:

- *De ratio:* concurrentie tussen dierenartsen is goed, want het houdt je scherp en prikkelt je tot vernieuwing en verbetering. Om succesvol te ondernemen in een concurrerende omgeving moet je – naast vakmanschap – een heldere praktijkstrategie hebben, een goed praktijkmanagement en uitstekende kennis van de markt en de klanten.

SENIORDIERENARTSEN

In 2007 ging de Commissie Senioren voortvarend van start met een viertal projectgroepen. De activiteiten werden mede geselecteerd aan de hand van een steekproef onder de seniordierenartsen. Zij liepen uiteen van een aantal webpagina's op de site www.knmvd.nl/senioren, twee informatieve dagen met lezingen en gezelligheid, en een studiereis naar Duitsland. In het Tijdschrift voor Diergeneeskunde werd verslag gedaan. Er is ook gestart met een ambitieus plan om een vacaturebank op te zetten voor tijdelijke en parttime banen en vrijwilligerswerk voor senioren.

De doelgroep van de Commissie Senioren bestaat uit dierenartsen die 65 jaar en ouder zijn, vervroegd gepensioneerd zijn, of gebruikmaken van een vut- of wachtgeldregeling. Ook dierenartsen die nog actief zijn, maar 35 jaar of langer zijn afgestudeerd, kunnen zich persoonlijk aanmelden. De kennis en ervaring van deze groep wil de KNMvD beter benutten.

- *De emotie:* de concurrentie gaat ook gepaard met onzekerheid en emoties. Het is dus goed om met collega's over dit onderwerp te praten. Want dan ken je de persoon achter de concurrent en kun je benadrukken dat dierenartsen eerlijk met elkaar moeten concurreren, dus binnen de grenzen van de wet en de professionele verantwoordelijkheden.
- *Het idealisme:* je kunt elkaar proberen te overtuigen dat je moet concurreren op kwaliteit en service, en niet op lage prijs. Een passend inkomen is ook een gezamenlijk belang.

winter
2007

hygiëneverordening **FEBRUARI** 1/2 Start maand van de gebitsverzorging 6/2 KNMvD steunt FVE standpunt importverbod wildvang vogels 8/2 Symposium Dierenarts als ondernemer 12/2 Publicatie positieve lijst paard - cascade 13/2 Nieuwe voorwaarden IKB-vleeskalveren 14/2 GGL-oprichtingsvergadering 15/2 Beroepsgerelateerde ziekten, vergadering regio West **MAART** 1/3 Ledenvergadering regio Noord 13/3 Bijeenkomst GGG-leden verbonden aan een

SYMPOSIUM DIERENARTS ALS ONDERNEMER

Michiel Muller, medeoprichter van Route Mobiel, was een van de sprekers: "Wat me trof is dat de dierenarts veel meer als ondernemer zal moeten optreden. En dan niet in de zin van een eigen onderneming leiden, want dat doen ze al, maar (nog) veel klantgerichter moeten zijn om als ondernemer nieuwe klanten te trekken en bestaande te houden. En daarin speelt innovatie in de dienstverlening een belangrijke rol. Welke ondernemer voert het snelst de innovaties door waar klanten op zitten te wachten of wie komt met de beste innovaties? Dat zal beslissend worden voor de continuïteit. Naast uiteraard de schaalvergroting die bij sommige concurrenten een steeds grotere rol speelt. Verdere professionalisering van de branche is een belangrijk thema de komende jaren."

Groep Gezondheidszorg Landbouwhuisdieren (GGL)

14 februari 2007 werd de nieuwe Groep Gezondheidszorg Landbouwhuisdieren (GGL) opgericht.

Een belangrijk doel van de groep is om te komen tot een goede belangenbehartiging van alle dierenartsen werkzaam in de landbouwhuisdierensector. Verder wil de groep het functioneren van de dierenartsen stimuleren en optimaliseren en de ontplooiing van dierenartsen bevorderen. De GGL is een overkoepelend bestuurlijk orgaan van de Vakgroep Gezondheidszorg Herkauwer (VGH), de Vakgroep Gezondheidszorg Pluimvee (VGP) en de Vakgroep Gezondheidszorg Varken (VGV).

In november heeft de algemene ledenvergadering van de GGL het voorstel tot uitbreiding van de GGL met de Vakgroep Gezondheidszorg Vleeskalveren (VGVK) per 1 januari 2008, unaniem aangenomen.

Voor de varkensdierenarts is 2007 een jaar geweest met vele veranderingen, zowel in de sector als in de praktische uitvoering van zijn werk. Enkele voorbeelden hiervan zijn: het wegvallen van de verplichte vaccinatie tegen de ziekte van Aujeszky, het gestegen antibioticagebruik in de veehouderij, MRSA in de varkenshouderij, de onverdoofde castratie van biggen, de

HET BUREAU HOUDT ZICH BEZIG MET INTERNE EN EXTERNE COMMUNICATIE

de dierenarts bij een uitbraak van de ziekte van Aujeszky. Daarnaast was er overleg met andere vakgroepen binnen

de KNMvD over onder andere het postacademisch onderwijs, oftewel permanente educatie en de verdere ondersteuning van de GGL. De vakgroepen namen ook deel aan het jaarlijks overleg met het onderwijsbestuur van de faculteit Diergeneeskunde over onder andere de opleiding tot dierenarts en extern onderwijs.

De **VAKGROEP GEZONDHEIDSZORG VARKEN**

heeft zich het afgelopen jaar vooral beziggehouden met het verhogen van de vakinhoudelijke kennis van de varkensdierenarts en het verbeteren van zijn positie in de varkenssector door mee te werken aan het KNMvD-standpunt over het onverdoofd castreren van biggen; door het verzorgen van nascholing en door het (mede)organiseren van bijeenkomsten.

De vakgroep nam deel aan overleg met de andere partijen in de varkenssector over onder andere het gestegen antibioticagebruik, MRSA in de varkenshouderij, en de rol van

De **VAKGROEP GEZONDHEIDSZORG HERKAUWER** behartigt de belangen van de dierenartsen in de herkauwergezondheidszorg. In 2007 verwoordde de vakgroep haar toekomstvisie in een boekje. De toekomstvisie is in eerste aanleg in 2000 tot stand gekomen en geactualiseerd in 2007 met als doel richting te geven aan de wijze waarop de VGH in de toekomst haar beleid moet vormgeven.

In de scholing over bijvoorbeeld paratbc/Salmonella is meer en meer opgenomen dat de benadering op de bedrijven steeds meer

“Door één overkoepelend bestuurlijk orgaan zijn wij beter herkenbaar zowel voor de gebruikers van diergeneeskundige zorg als binnen de KNMvD. Hierdoor kunnen wij efficiënter werken en beter inspelen op veranderingen binnen de maatschappij en binnen het vakgebied.”

Jan Tiete Siebinga, voorzitter GGL

gaat vanuit de vraag: “welke risico’s die het halen van de doelstelling van de veehouder bemoeilijken worden er gelopen op bedrijven?” De ‘Update VGH’ is verzonden naar alle leden en stakeholders in de sector.

De inbreng van de vakgroep kwam naar voren in diverse projecten: Continue monitoring (kwaliteitsproject zuivel), PirDap stuurgroep, Project klauwgezondheid, DAP adviesraad Milq2-project, DKR en de Commissie Ethiek van de KNMvD.

Daarnaast organiseerde ook de VGH diverse activiteiten direct voor de leden om de vakinhoudelijke kennis te verhogen. Met het oog hierop speelde ook de vraag welke mogelijkheden er zijn voor het aanbieden van elektronische abonnementen op wetenschappelijke tijdschriften.

winter
2007

asiel 14/3 Ledenvergadering regio Zuid, thema conculegae 15/3 ALV Vakgroep Gezondheidszorg Varken, thema antibioticagebruik in de varkenshouderij 22/3 142e wetenschappelijke bijeenkomst Vakgroep Gezondheidszorg Herkauwer, thema mastitis 28/3 Eerste informatiedag seniordierenartsen 29/3 Stand op Veterinaire Praktijk- en Carrièrebeurs, thema dierenarts in de aanbieding 30/3 Einde knuttenvrije periode – alertheid bluetongue

“Goed om te zien dat er op elke praktijk toch wel over ergonomie nagedacht wordt, maar duidelijk is dat sommige ergonomische vraagstukken niet altijd even gemakkelijk zijn op te lossen. Samen filosoferen over hoe bepaalde handelingen verantwoordelijker voor je eigen lichaam uitgevoerd kunnen worden, was dan ook een belangrijk item van de praktijksessie.”

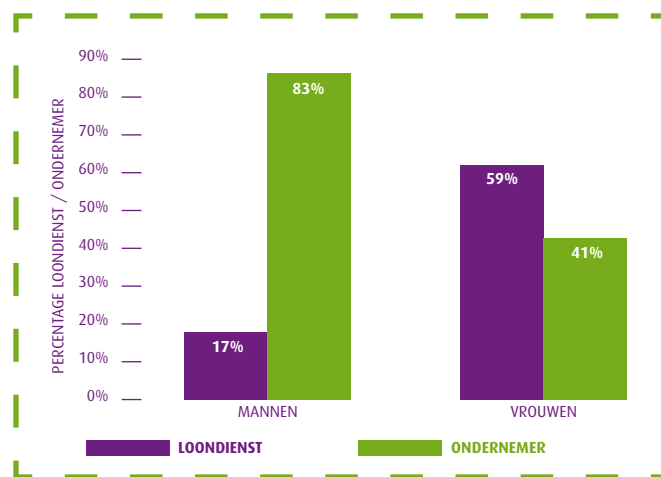
Madelon van Weeren-Bitterling, docente workshops ergonomie

Dierenarts en economie

De Stuurgroep Aanpak Arbeidsongeschiktheid – een initiatief van de KNMvD en diverse organisaties die nauw betrokken zijn bij de dierenartsen – heeft de veterinaire ergonomie prioriteit gegeven. Een op de zes veterinairen kampt namelijk met volledige of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid, aldus een enquête van de stuurgroep in 2005. Ook kwam naar voren dat de hoge arbeidsongeschiktheid onder dierenartsen lichamelijke en geestelijke oorzaken heeft. In meer dan de helft van de gevallen worden de klachten veroorzaakt door aandoeningen aan het houdings- en bewegingsapparaat.

In 2007 zijn twaalf workshops verspreid over het land gehouden. Daarin stond fysiotherapeute (en dierfysiotherapeute) Madelon van Weeren-Bitterling stil bij de specifieke risico's die de dierenarts loopt. Zij gaf uitleg over de anatomische en fysiologische achtergronden van veelvoorkomende aandoeningen aan met name het bewegingsapparaat. In het praktische deel van de workshops werden diverse 'uit de praktijk gegrepen' situaties behandeld met behulp van paarden en honden en werd er ingegaan op zowel ergonomische als houdingstechnische maatregelen die problemen kunnen voorkomen. Het voornaamste doel was de 126 deelnemende dierenartsen bewust te maken van de belasting waaraan hun lichaam blootstaat en hoe deze met praktische oplossingen kan worden vermindert.

Practici in Nederland: type werkverband in relatie tot geslacht in 2007 (N=3174).

De workshops werden in de evaluatie-enquêtes als bijzonder goed en nuttig beoordeeld en er is dan ook al een vervolgserie in 2008 gepland. Illustrator Henk Vrieselaar maakte een informatieve poster om ook na de workshops de tips in beeld te houden.

In diverse media werd aandacht besteed aan het onderwerp arbeidsongeschiktheid onder dierenartsen. De KNMvD bemiddelde voor RTL 4/4 in het Land een bezoek aan de faculteit, waarbij ook voorzitter Ludo Hellebrekers commentaar gaf op de problematiek en de gezamenlijke inspanningen van faculteit, verzekeraars en KNMvD aan preventie.

le 2017
APRIL 1/1 Platform Tevreden.nl operationeel **2/4** Symposium Werkgroep Vleeskalveren: de kwaliteit en borging van de diergeneeskundige schakel **2/4** Standpunt receptplicht voor niet-consumptiepaarden **3/4** Relatiemagazine Veehouder en Dierenarts vernieuwd **4/4** Standpunt over gevaarlijke honden en de Regeling agressieve dieren **12/4** Besturendag over bouwen aan ons beeld **19/4** CIDC-symposium Bluetongue **27/4** Standpunt massaal doden en destrueren gezonde dieren **27 t/m 30/4** Voorjaarsdagen, 40-jarig jubileum **29/4** Lezing MRSA/MRSA: ook bij u in

OP RECEPT - SYMPOSIUM

Op 19 juni organiseerden de KNMvD en de GGL het groots opgezette symposium 'Op Recept' in Utrecht. Wetenschappers, praktici, overheid en vertegenwoordigers uit de diverse veehouderijsectoren gingen op de uitnodiging van de KNMvD in om een bijdrage te leveren aan de discussie over de stijging van het antibioticagebruik, de MRSA-problematiek in diverse diersectoren, en nieuwe regelgeving op het gebied van diergeneesmiddelen. In veertien inleidingen werd een 'overall'-beeld gepresenteerd. Een groot aantal praktici en belangstellenden vanuit de verschillende veehouderijsectoren, de faculteit Diergeneeskunde (FD), Wageningen UR, GD, de farmaceutische industrie, de ministeries van LNV en VWS, de Voedsel en Waren Autoriteit, de Algemene Inspectiedienst, het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu en de pers waren aanwezig. Bijzondere gasten waren prof. dr. Henry Verburgh, voorzitter van het consortium Surveillance Onderzoek MRSA (SOM), prof. dr. John Degener, voorzitter van de Stichting Werkgroep Antibioticum Beleid en drs. Jan Vaarten, directeur van de Federation of Veterinarians of Europe (FVE). Op uitnodiging van de Groep Gezondheidszorg Landbouwhuisdieren, medeorganisator van het symposium, bezochten ook vijftig studenten diergeneeskunde de bijeenkomst.

De dierenartsen beschouwen antibiotica-resistentie als een belangrijk probleem in het belang van zowel de diergezondheid, de volksgezondheid, de voedselveiligheid en het milieu. De KNMvD pleit voor een één-op-één-relatie tussen dierhouder en dierenarts, omdat hiermee een verantwoord en juist gebruik van antibiotica het best gerealiseerd kan worden.

Onder leiding van de GGL is de Gids voor Goede Veterinaire Praktijk en de Overeenkomst dierhouder-dierenarts tot stand gekomen. De overeenkomst vormt de basis voor de onderhandelingen met de verschillende marktpartijen, om tot een vaste relatie dierenarts en dierhouder te komen. In september is de overeenkomst door het bestuur van de KNMvD vastgesteld.

"Het Tijdschrift voor Diergeneeskunde (TvD) is het belangrijkste medium voor de Nederlandse dierenarts. Het is het communicatiemiddel van de dierenarts in Nederland, een bijzonder leesbare mix van wetenschappelijke en overige informatie die een dierenarts gewoon moet weten."

Marianne Sloet, oud-voorzitter
wetenschappelijke redactie TvD

STANDPUNT OVER GEVAARLIJKE HONDEN EN DE REGELING AGRESSIEVE DIEREN

KNMvD is geen voorstander van:

- Rasspecifieke maatregelen (zoals RAD)
- Verplichte gedragstest grote honden

KNMvD is wel voorstander van:

- Voorlichting
- Educatie
- Aanvullend onderzoek

Randvoorwaarden:

- Sluitende identificatie en registratie honden
- Benadrukken zorgplicht eigenaar
- Europese afstemming van onderzoeksactiviteiten

MRSI/MRSA: OOK BIJ U IN DE PRAKTIJK?!

De KNMvD en de Voorjaarsdagen boden tijdens het Voorjaarsdagencongres een speciale lezing aan vanwege een stijging van het aantal gevallen van MRSI (methicilline resistente *S. intermedius*) en MRSA (methicilline resistente *S. aureus*) bij gezelschapsdieren en paarden. Spreker prof. dr. Jaap Wagenaar: "De lezing gaf de mogelijkheid een signaal dat in de diagnostiek opgevangen werd onder de aandacht van practici te brengen. Ook sinds de lezing blijkt MRSI een hardnekkig probleem dat niet alleen consequenties heeft voor de behan-

deling van de individuele patiënt, maar dat ook tot contaminatie van klinieken kan leiden. Hierdoor kunnen klinieken een rol spelen in verspreiding van MRSI. Op dit moment vinden vanuit de afdeling Klinische Infectiologie van de faculteit Diergeneeskunde studies plaats naar interventie van de besmettingsroutes waarbij diverse klinieken betrokken zijn."

IN APRIL START TEVREDEN.NL

De KNMvD en de GGG hebben een contract gesloten met het bedrijf Tevreden BV. Praktijken kunnen door middel van een abonnement de klanttevredenheid van hun praktijk toetsen via www.tevreden.nl.

HOE ZIEK KUN JE WORDEN? HOE KUN JE ZIEK WORDEN?

Regio West schonk aandacht aan beroepsgerelateerde ziekten tijdens een bijeenkomst. Nicole Mastenbroek, regiobestuurslid: "Het was naar mijn mening een zeer informatieve avond met specifiek aandacht voor de risico's die zwangere vrouwen lopen. Gezien de grote instroom van jonge vrouwelijke dierenartsen in het beroepsveld ook voor werkgevers van groot belang. Marjan van Capel, arboarts UU, liet de risico's zien van hoge werkdruk, hogere fysieke en psychische belasting en het werken in ploegendienst. Zwangere dierenartsen lopen ook aanzienlijke risico's ten aanzien van

infectieuze aandoeningen. Ze riep op tot het gezamenlijk nemen van verantwoordelijkheid door werknemers en werkgevers.

Ook de bijdragen van Madelon van Weeren, (dier)fysiotherapeute, en Boyd Berends, specialist veterinaire volksgezondheid, waren zeer illustratief, soms relativerend, maar soms ook wel zorgwekkend. Madelon maakte inzichtelijk hoe belangrijk het is om onze rug te trainen, en Boyd liet zien dat de risico's die we lopen niet alleen afhankelijk zijn van de kans op infectie, maar ook van de relatieve ernst van de aandoening. We kregen voldoende handvatten om op verantwoorde wijze om te gaan met beroepsrisico's."

de praktijk?! **MEI 4/5** Onderzoek 'Leven lang leren' ondersteund **5 t/m 13/5** Week van het Huisdier **9/5** Studiereis Duitsland seniordierenartsen **15/5** 143^e wetenschappelijke bijeenkomst Vakgroep Gezondheidszorg Herkauwer, thema: risicofactoren in de melkveehouderij **15/5** Ledenvergadering deelnemers Pensioenfonds voor Dierenartsen **21/5** Stichting Paard operationeel **22/5** Gegevens leden online muteren mogelijk **22 en 23/5** Workshop carriëreplanning voor jonge dierenartsen **24/5** Werkvergadering DIB met als gast Jan Vaarten van de FVE **26 t/m 28/5** GGG-

26-29 APRIL VOORJAARSDAGEN – 40 JARIG JUBILEUM

Het internationale congres de Voorjaarsdagen was wederom een groots evenement voor gezelschaps- en paardendierenartsen en hun dierenarts-assistenten. In een lange traditie van veterinaire nascholing werden ook dit jaar sprekers van over de hele wereld uitgenodigd om de al even internationale deelnemersschare bij te praten. Zeven sprekers gingen daarbij de interactie aan met het publiek dat met speciale stemboxen tijdens de lezing zijn mening kon geven, om zo het vervolg van de presentatie te beïnvloeden.

De Voorjaarsdagen zijn er voor het vergaren van kennis, het oefenen van praktische vaardigheden in workshops en wetlabs en het kennismaken met noviteiten op de tentoonstellingsvloer. Daarnaast is het congres ook een bijzondere, collegiale ontmoetingsplaats. De KNMvD had op de industrie weer het Vet-Café geopend waar leden en bestuurders informeel met elkaar van gedachten konden wisselen.

2007 BLUE DOG NAAR LICG

Het Blue Dog project dat door de GGG financieel ondersteund is, is overgeheveld naar het LICG. Dit project is gericht op het voorkomen van bijtincidenten bij jonge kinderen door de eigen hond. De GGG is van mening dat het project breed uitgedragen moet worden en acht het LICG daar zeer geschikt voor. Het LICG heeft het in de markt gezet onder de naam 'Blauwe hond' met een eigen website: www.blauwe-hond.nl

“Ondermeer door het toenemende besef van het economische belang van de gezelschapsdierensector en de groeiende aandacht voor het dierenwelzijn staat de gezelschapsdierensector zowel in Nederland als internationaal steeds vaker op de agenda.”

Monique Megens, GGG-bestuurslid

HET BUREAU HOUDT ZICH BEZIG MET ALGEMENE, BESTUURLIJKE EN VETERINAIRE ZAKEN

Groep Geneeskunde Gezelschapsdieren (GGG)

Ook de groep GGG organiseert voor haar leden vakinhoudelijke bijeenkomsten. Zoals elk jaar vormden de Voorjaarsdagen (26-29 april) en de Najaarsdag (10 november) elk een hoogtepunt op de veterinaire kalender.

Het thema van de GGG Najaarsdag 2007 was 'Progressie'. Voor het eerst werd de Najaarsdag in Orpheus in Apeldoorn gehouden; daar waren ruim 800 dierenartsen en assistenten van de partij. Met een lezing van mevrouw Hill van het Royal Veterinary College in Londen over het accreditatieschema in het Verenigd Koninkrijk, werd een nieuwe aanzet gegeven voor de discussie over het kwaliteitsbeleid en praktijkaccreditering binnen de gezelschapsdierenpraktijk.

De gezelschapsdierenarts heeft meer dan de landbouw-huisdierenarts een directe relatie met de consument. Via deelname aan evenementen draagt de GGG daarom actief bij aan het beeld van de dierenarts bij het publiek. Zo heeft de GGG tijdens de Libelle Zomerweek (7-13 mei) dierenartsen ingehuurd om in het huisdierenpaviljoen voorlichting te geven aan belangstellenden.

De Week van het Huisdier is een initiatief van diverse organisaties binnen de dierenbranche, waaronder de KNMvD, die gezamenlijk voorlichting geven over verantwoord huisdierbezit. 17 t/m 25 mei 2007 stond het thema 'Dier & Taal' centraal. Het goed verstaan van de signalen die een dier geeft, is bijvoorbeeld belangrijk om bijtincidenten te voorkomen, maar ook voor het tijdig onderkennen van gezondheidsklachten. De Week van het Huisdier is in

2007 overgeheveld naar het Landelijk Informatie Centrum Gezelschapsdieren (LICG), waarin ook de GGG deelneemt.

31 oktober ging het LICG officieel van start.

Een derde evenement waren de Nationale Huisdierdagen (26-28 mei), een primeur in 2007. Gedurende 3 dagen waren allerlei organisaties op het gebied van huisdieren aanwezig in de RAI in Amsterdam. De GGG was samen met een sponsor vertegenwoordigd in een zeer mooie stand waar cliënten met hun huisdieren terecht konden voor informatie, en een gratis onderzoek door twee dierenartsen. Indien er verder onderzoek of behandeling nodig was, kreeg de cliënt een verwijsbrief voor de eigen dierenarts mee.

Een keer per jaar nodigt het GGG-bestuur alle GGG-commissies en afgevaardigden uit om samen informatie uit te wisselen en het beleid te bespreken. Deze dag werd afgesloten met een feestelijk diner. Ter viering van het 60-jarig bestaan van de groep waren alle oud-bestuursleden daarvoor uitgenodigd. De oudsten waren al in de tachtig. Dit initiatief werd zeer gewaardeerd door de oud-bestuursleden.

2007 PAOD

De stichting PAOD zal niet langer het postacademisch onderwijs verzorgen. De GGG heeft samen met het departement gezelschapsdieren het initiatief genomen om het onderwijs in de toekomst te gaan verzorgen voor de achterban. Ook andere groepen zijn hiermee bezig voor hun leden.

lente
2007

stand op Nationale Huisdierdagen 2007 31/5 Vernieuwd boek 'De Veterinaire Keuring van het Paard' 31/5 Partnerdag voor asiieldierenartsen en beheerders JUNI 1 t/m 30/6 Chipmaand 12/6 Studiemiddag Welzijn GKZ - GGL 15/6 Scrapiebestrijdingsprogramma aangepast 19/6 Symposium 'Op Recept' 27/6 Vogelgriep in Tsjechië 27/6 ALV Groep Veterinair Specialisten 26/6 Kamervragen over antibioticagebruik in veehouderij

“Van de dierenarts wordt verwacht dat hij kundig en integer is en zich laat leiden door wat ethisch verantwoord is. De KNMvD heeft hiervoor als leidraad gedragsregels opgesteld en vastgelegd in de Code voor de dierenarts.”

mr. Ruud van der Mark, secretaris Eeraad

Dierenarts en beslissen

Eén van de meest moeilijke perioden van 2007 betrof wel die rondom de discussie over handel en afleveren van diergeneesmiddelen, en de rol en verantwoordelijkheid van de dierenarts hierin. Uiteindelijk leidde dit tot het terugtreden van KNMvD-bestuurslid Wiel van den Ekker.

Naast vakinhoudelijke argumenten waren er ook bedrijfseconomische beweegredenen voor verschillende collega's om zich, op een andere wijze dan te doen gebruikelijk, te gaan bewegen in het veld van het voorschrijven, afleveren en toedienen van diergeneesmiddelen.

Voor een deel ongetwijfeld te rekenen tot een algemeen maatschappelijke ontwikkeling waar aspecten als onderlinge concurrentie, het zich willen onderscheiden in de markt en de noodzaak tot realisatie van nieuwe diensten en producten, allemaal onderdeel van uitmaken.

Voor een bestuur binnen de KNMvD ontstaat dan een lastige situatie wanneer er vanuit verschillende geledingen binnen de beroepsgroep, geheel verschillende verwachtingen worden uitgesproken.

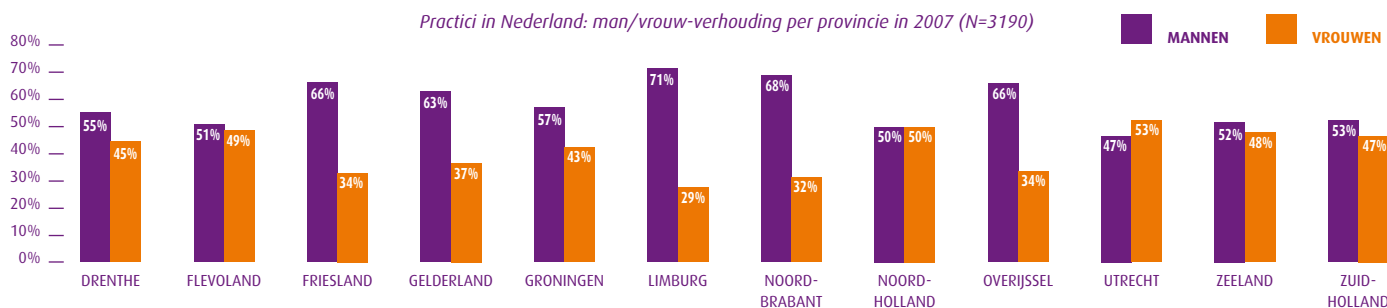
Het KNMvD-bestuur heeft in deze haar eigen verantwoordelijkheid genomen en haar eigen plan getrokken, dit uiteraard in overleg met de betrokken collega-bestuurder. Dit heeft geleid tot het onderlinge besluit om de bestuurlijke wegen zich te laten scheiden.

De rest is geschiedenis, zoals ze zeggen: een bestuurslid treedt af, een deel van de achterban juicht dit toe terwijl een ander deel het bestuur daarover kapittelt.

Uiteindelijk, en terugkijken is altijd gemakkelijk, kan worden vastgesteld dat het een verstandig besluit was, dat de gemoederen ook weer bedaard zijn, en dat de collegiale verhoudingen tussen (ex-) bestuursgenoten er niet onder geleden hebben.

De les die hieruit valt te trekken:

- 1 openheid en transparantie in het besturen zijn belangrijk;
- 2 maak afspraken hieromtrent van tevoren en leg die vast (Code voor Good Governance);
- 3 communiceer naar collega-bestuurders en leden duidelijk daar waar knelpunten dreigen te ontstaan. Dat is de uitdaging voor 2008.

FOLDER OVER SYMPTOMEN VAN BLUETONGUE EN MKZ

Daan Dercksen, Joost Snoep en Linda van Wuijckhuise (GD) en Aldo Dekker (CIDC) schreven een folder over de overeenkomsten en verschillen tussen de symptomen van bluetongue (BT) en MKZ. Daan Dercksen: "Deze folder is een heel goed voorbeeld hoe goed alle geledingen van veterinair Nederland in elkaar grijpen en elkaar versterken. We maakten ons ernstige zorgen over de dreiging vanuit het Verenigd Koninkrijk met MKZ in augustus 2007. Vooral omdat er zoveel dieren met klinische BT-verschijnselen rondliepen, waardoor MKZ onopgemerkt zou kunnen blijven in een vroeg stadium.

De folder is toen in opdracht van LNV – die haar verantwoordelijkheid zeer accuraat opneemt – in heel korte tijd geschreven. Dit ging in een prettige samenwerking tussen GD en CIDC en de folder stond binnen de kortste keren op alle relevante sites (KNMvD, MinLNV, GD, CIDC et cetera.) Kortom, een zeer geslaagde, snelle actie waar we ook veel respons op hebben gehad en die heel veel is geraadpleegd op de sites."

DE VETERINAIRE KEURING VAN HET PAARD

In 2007 kwam het boek 'De veterinaire keuring van het paard' in vernieuwde uitgave uit. De auteurs, dr. M. Sloet, prof. dr. A. Barneveld en dr. A.J. van den Belt maakten daarin op praktische wijze duidelijk hoe tegenwoordig een paard gekeurd wordt in Nederland. Goed om te weten voor diereigenaren, kopers, verzekeraars en dierenartsen. Leden van de Groep Geneeskunde van het Paard (GGP)

kregen het boek daarom gratis aangeboden door de groep.

Voor de nieuwe versie van het 'Onderzoeksrapport en het onderzoeksprotocol voor de veterinaire keuring' – kortweg keuringsrapport genoemd – werkte de keuringscommissie van de GGP samen met de genoemde auteurs en enkele andere deskundigen. Zo zijn boek en keuringsrapport goed op elkaar afgestemd.

De 'Algemene voorwaarden' van de KNMvD zijn ten aanzien van de juridische bedingen vervolgens gelijkluidend aangepast om de aansprakelijkheid van dierenartsen en de verantwoordelijkheid van degene die tot de keuring opdracht geeft, duidelijk te omschrijven. Het boek en de keuringsrapporten zijn bij de KNMvD te bestellen, de Algemene voorwaarden zijn voor leden te downloaden vanaf www.knmvd.nl.

"De bluetongue-epidemie is een voorbeeld hoe exotische ziekten zomaar de kop kunnen opsteken in Nederland. Dierenartsen hebben bij de bestrijding van deze epidemie op alle niveaus een cruciale rol gespeeld."

Jules Rojer, voorzitter GKZ

STICHTING PAARD

Het bestuur van de Groep Geneeskunde van het Paard (GGP) heeft overleg gevoerd over de inhoud van een kwaliteitssysteem voor de keuringsdierenarts voor paarden met verzekeringsmaatschappij(en), paardenstamboek(en), vereniging sportpaard en handelaren (VSN). Alle marktpartijen onderschrijven de uitgangspunten van het kwaliteitsbeleid van de KNMvD van 7 oktober 2005, met name dat de beoordeling van de dierenarts die in het register wil worden opgenomen, plaatsvindt door een onafhankelijk certificerende instelling. Op basis hiervan is een nieuwe stichting opgezet, de Stichting Paard, die de kwaliteitsregeling zal beheren. De marktpartijen krijgen een adviserende rol in het College van Belanghebbenden. Op verzoek van de marktpartijen houdt de KNMvD een belangrijke stem bij de benoeming van de bestuursleden, het vaststellen van het beleid en het vaststellen en wijzigen van de kwaliteitseisen. De daadwerkelijke keuring van dierenartsen aan dit reglement is ondergebracht bij een onafhankelijke uitvoeringsorganisatie, Verin (Verificatie Instituut Kwaliteitssystemen). De registratie zal plaatsvinden bij het Veterinair Administratie Kantoor (VAK). Brigitte Cornelissen, bestuurslid Stichting Paard: "Inmiddels heb-

ben we al wat kinderziektes gehad en overwonnen. Zaken zijn afgestemd met betreffende partijen en per januari 2008 kunnen we spreken van de lijst Erkende Keuringsdierenarts Paard die door marktpartijen gehanteerd wordt. Ruim dertig dierenartsen zijn gecertificeerd en er staan inmiddels weer een heel aantal paardendierenartsen in de wachtlijst om toegevoegd te worden aan het register."

GOEDE ZIEKTEKOSTENVERZEKERINGEN VOOR HUISDIEREN ZIJN EEN KANS VOOR DE BEROEPSGROEP

In het Tijdschrift voor Diergeneeskunde van juli 2007 werd de Nederlandse dierenarts door KNMvD-senior beleidsmedewerker veterinaire zaken Joost van Herten geïnformeerd over huisdierverzekeringen. Een actueel onderwerp, want het faillissement van een aantal verzekeraars was aanleiding voor Stichting De Ombudsman om een onderzoek te doen naar huisdierverzekeraars en voor de Partij voor de Dieren om Kamervragen te stellen. In het artikel werd een overzicht gegeven van de huidige markt, informatie die een diereigenaar zou moeten overwegen en de rol van de dierenartsen in het verhaal. Een goede verzekering voorkomt dat een eigenaar lastige keuzes moet maken als zijn of haar huisdier onverwacht een dure behandeling nodig heeft. Keuzes die overigens ook voor de dierenarts vaak moeilijk zijn, omdat die uiteindelijk ook de beste behandeling voor het dier wil. Dierenartsen maken zich wel zorgen over een te grote machtspositie van verzekeraars in de toekomst, dit naar analogie van het humane model. Kijkend naar het buitenland lijkt een overlegmodel tussen verzekeraars en dierenartsen zoals in Scandinavië, waar het overgrote deel van de huisdieren reeds verzekerd is, de meeste kans van slagen te hebben.

zomer
2007

AUGUSTUS 1/8 Al-nieuwsbrief en bluetongue-nieuwsbrief 2/8 Wijziging diergeneesmiddelenregeling 3/8 GGL-visie inzake (internet)apotheek 4/8 Vervoersverbod schapen, geiten en runderen vanwege MKZ in VK 17/8 Jaarverslag 2006 **SEPTEMBER** 4/9 KNMvD-bestuurslid A.H.G. Piebes treedt aan 6/9 Verklaring van Raad van Toezicht 6, 11, 18 en 20/9 Ledenvergaderingen in de regio's 10/9 Vereenvoudiging

INTERNETAPOTHEEK – GGL-VISIE

In verband met de toenemende concurrentie tussen praktijken en de diverse initiatieven in de richting van internetapotheken, benadrukte het bestuur van de GGL in augustus 2007 dat zij grote waarde hecht aan de zorgvuldigheid in de handel in diergeneesmiddelen en van antibiotica in het bijzonder.

Druk vanuit de politiek en de samenleving om zeer verantwoord om te gaan met voorschriftplichtige middelen ondersteunen dit standpunt. De dierenarts wordt beschouwd als poortwachter voor risico's voor voedselveiligheid en volksgezondheid. Dit brengt een bijzondere verantwoordelijkheid met zich mee, zowel veterinair als maatschappelijk, waar de beroepsgroep op wordt aangesproken en waar daarom zeer zorgvuldig mee moet worden omgegaan.

De nadruk ligt vooral op het verantwoord voorschrijven van voorschriftplichtige middelen (URA, UDA), met in het verlengde hiervan een verantwoorde toepassing. Essentieel is dat er wordt voldaan aan de criteria volgens de WUD en die onder andere ook zijn afgesproken binnen de Klankbordgroep Kanalisatie Diergeneesmiddelen. Voor het uitschrijven van een recept dient eerst een anamnese afgenomen te worden en moet het dier of de koppel klinisch onderzocht worden. Op basis van de hieruit voortvloeiende (waarschijnlijkheids-) diagnose op het niveau van het dier of de koppel wordt een recept uitgeschreven. Daarnaast zal er uitdrukkelijk sprake moeten zijn van goede nazorg.

“Het definiëren van ontwikkelingsstrategieën voor veterinairen in verschillende sectoren is een taak voor de KNMvD, om daarmee te bevorderen dat het werkterrein wordt verbreed.”

KNMvD-beleidsplan 2008-2011

HET BUREAU HOUDT ZICH BEZIG MET FACILITAIRE ONDERSTEUNING

Groep Dierenartsen in Bedrijfsleven (DIB)

Het belangrijkste speerpunt van de Groep Dierenartsen in Bedrijfsleven is leden regelmatig met elkaar in contact brengen. Om de speer recht in het hart te treffen, heeft DIB bestaande initiatieven aantrekkelijker gemaakt en een nieuw initiatief gelanceerd.

“Dierenartsen komen in het bedrijfsleven vaak terecht in technische, vakinhoudelijke functies. Echter dierenartsen zijn met hun universitaire opleiding, brede kennis en analytische vermogen veel breder inzetbaar. De DIB maakt dit zichtbaar door middel van een uitgebreid netwerk van collega's in zeer uiteenlopende branches. Dit netwerk geeft de ambitieuze dierenarts extra werkplezier en succes in zijn carrière. Dit maakt de DIB zo belangrijk.”

Björn Eussen, DIB-bestuurslid

Dit is bereikt door:

- Een zeer interessante gastspreker (Jan Vaarten, FVE) bij de werkvergadering op 24 mei 2007. Jan heeft de positie van de Europese dierenarts nader toegelicht en de activiteiten die EVRI (groep binnen FVE) hierin organiseert. Naast DIB-leden waren er ook een groot aantal studenten.

foto: Saskia van Rooy

- Voorafgaand aan de op vrijdag 28 september georganiseerde jaarvergadering gingen de leden van de DIB weer eens flink wild. Zij kregen een 'wilde' rondleiding door collega Jacques Kaandorp in Safaripark Beekse Bergen, zie foto. Er was een grote opkomst van DIB-leden en de barbeque na afloop was zeer geslaagd.
- Een nieuw initiatief is gestart: de DIB SUM Netwerkbordel. Eens per twee maanden op de tweede vrijdag van de maand, om 16.30 uur komen DIB-leden bij elkaar in het centrum van Nederland. Vrijdag 14 december was de eerste (kerst)borrel en deze was een groot succes. In 2008 gaat DIB het ingezette succesvolle pad voortzetten.

zomer
2007

melden en afhandelen bluetongue 13/9 Nieuwsbrief MKZ en bluetongue 13/9 Standpunt vaccinatie bluetongue 14/9 Nieuwsbrief wijziging diergeneesmiddelenwetgeving 21/9 KNMvD-sportdag 27/9 144^e wetenschappelijke bijeenkomst Vakgroep Gezondheidszorg Herkauwer, thema: een update over TBC en MKZ 28/9 DIB-excursie en jaarvergadering 28/9 Movir verhoogt premie arbeidsongeschiktheidsverzekering

"Ons standpunt is dat de dierenarts is opgeleid als arts en apotheker en bekwaam is om te zorgen voor een selectieve, correcte, transparante en borgbare toepassing van diergeneesmiddelen. Van cruciaal belang zijn hierbij de aspecten van voedselveiligheid, volksgezondheid en milieu. Door onze samenwerking met de voedselproducerende sector en met de farmaceutische producenten en distributeurs Fidin en Fagrovet, zullen wij ons voortdurend blijven inzetten als poortwachter voor de bewaking van de diergezondheid, dierenwelzijn, voedselveiligheid en volksgezondheid."

Ludo J. Hellebrekers, voorzitter KNMvD

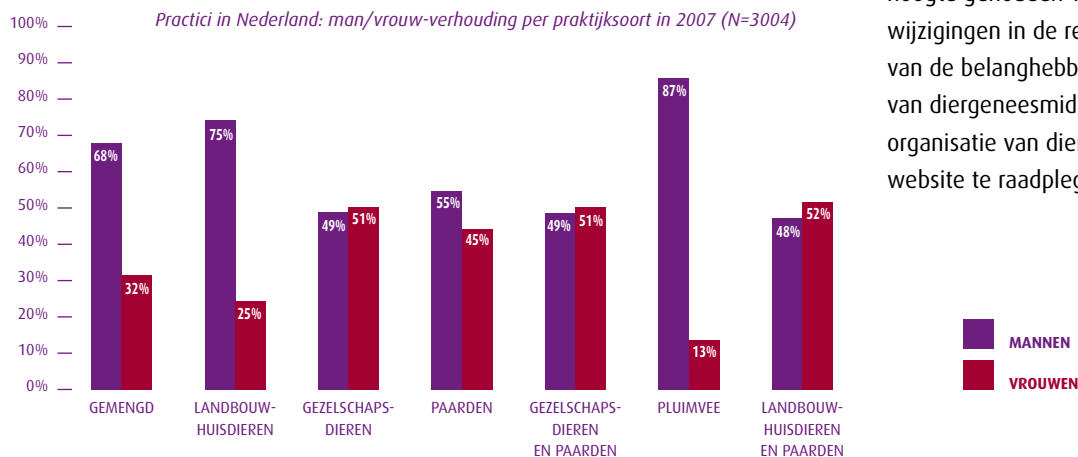
Dierenarts en regelgeving

De eerste oktober 2007 is al vele jaren genoemd als een belangrijke datum voor de wijziging van de diergeneesmiddelenregelgeving. Europa vereist dat uiterlijk vanaf die datum alle diergeneesmiddelen bestemd voor toepassing bij voedselproducerende dieren op voorschrift worden verkregen. In Nederland heeft de dierenarts het mandaat gekregen om te mogen voorschrijven. Het uitschrijven van een recept is een diergeneeskundige handeling. Recepten moeten worden voorzien van een zogenoemde 'natte handtekening'. Verzending van recepten via bijvoorbeeld fax of e-mail wordt door de diergeneesmiddelenregeling niet toegestaan. De dierenarts die zelf aflevert, hoeft geen recept uit te schrijven als de betreffende middelen uit eigen apotheek worden geleverd.

De implementatie van de Europese regelgeving is uitgewerkt in de Klankbordgroep Kanalisatie Diergeneesmiddelen. De KNMvD heeft haar inbreng in deze klankbordgroep geleverd.

De regelgeving bepaalt dat vanaf 26 september 2007 er, naast de bestaande kanalisatie UDD, UDA en vrije diergeneesmiddelen, wettelijk gezien een vierde categorie diergeneesmiddelen bestaat: 'URA'. URA-diergeneesmiddelen mogen op voorschrift van een dierenarts door dierenarts, apotheker of vergunninghouder (erkende handelaar) worden afgeleverd en door de veehouder of de dierversorger worden toegediend. Vanaf 1 juli 2008 mogen URA-diergeneesmiddelen naast de rechtstreekse verkoop van dierenarts aan de dierhouder, door een apotheek of vergunninghouder worden verkocht als de dierhouder dat wenst. Vanaf die datum schrijft de dierenarts in dat geval een recept. De Werkgroep Veterinair Recept van de Groep Gezondheidszorg Landbouwhuisdieren heeft hiervoor een format uitgewerkt. De uniek genummerde receptblokken zijn bij de KNMvD verkrijgbaar.

De beroepsgroep is middels digitale nieuwsbrieven en artikelen in het Tijdschrift voor Diergeneeskunde op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen en wijzigingen in de regelgeving. De standpunten van de belanghebbende partijen – producenten van diergeneesmiddelen, distributeurs, belangenorganisatie van dierhouders – zijn op de KNMvD-website te raadplegen.

herfst 2007
OKTOBER 1/10 Interpolis geeft dierenartsen de mogelijkheid zich te verzekeren tot 65 jaar 1/10 Aanmelding keuringsdierenarts paard sluit 2/10 Ledenvergadering Vakgroep Gezondheidszorg Pluimvee 5/10 Algemene vergadering – Strategisch beleidsplan goedgekeurd 5/10 Jaarcongres KNMvD, thema 'Wijzer in dierenwelzijn' 11/10 Actuele Code voor de Dierenarts 13/10 6^e Lustrum Studiegroep Complementair Werkende Dierenartsen 15/10 Standpunt inzake het ASG-project verdoofd castreren in de varkenshouderij 16/10 Poster verantwoord diergeneesmiddelengebruik pluimvee 19/10 Najaarsdag GGP met ledenvergadering, thema 'Van vaccinatie tot prestatie!' 26 t/m 28/10 Stand

NOTA DIERENWELZIJN EN DE NATIONALE AGENDA DIERGEZONDHEID

In 2007 heeft de KNMvD in verschillende bijeenkomsten input geleverd voor de Nota Dierenwelzijn en de Nationale Agenda Diergezondheid. Tijdens een rondetafelgesprek in december 2007 hebben de Kamerleden van de Vaste Kamercommissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) zich laten informeren door belanghebbende partijen, ter voorbereiding op het debat over beide nota's. Dit debat met minister Verburg van LNV en minister Klink van Volksgezondheid, Welzijn en Sport volgde begin 2008. Prof. Ludo Hellebrekers, voorzitter van

de KNMvD, was bij het rondetafelgesprek uitgenodigd en vertegenwoordigde de dierenartsen. Leden van de KNMvD werden via de website geïnformeerd over de diverse notities van de stakeholders.

Een breed scala aan onderwerpen met relevantie voor de veterinaire beroepsgroep kwam aan de orde, zoals: intrinsieke waarde en ethische benadering, parameters voor dierenwelzijn, het doden van dieren, proefdieren, veedichtheid en veetransporten, voorlichting en marketing richting consument en diereigenaar, dierziektebestrijding, lijst van te houden

dieren, certificering in de dierhandel, het bundelen van kennis in veterinaire kennisinstellingen, zorgverzekering voor dieren, het diergeneesmiddelengebruik, de veterinaire organisatie en infrastructuur, handhaving en juridisch kader.

De KNMvD bracht in haar schriftelijke inbreng de integrale aanpak die door de denkgroep Wijffels in 2001 werd voorgesteld, nog eens onder de aandacht. De aanpak in twee aparte nota's komt versnipperd over en de relatie met de Wet Dieren kwam niet echt uit de verf. In het rondetafelgesprek bracht de KNMvD-voorzitter ook naar voren dat de KNMvD de sectorgerichte aanpak ondersteunt en het initiëren van positieve prikkels om dierenwelzijn te bevorderen een goede zaak acht. De vereniging pleitte nogmaals voor een transparant systeem van registratie en toelating van dierenartsen. Extra aandacht vroeg hij voor dierziektebestrijding en de risico's van nieuwe ziekten zoals bijvoorbeeld het West Nile Virus. Daarnaast uitte de KNMvD haar zorg over de juridische toepasbaarheid van het begrippenkader in de Nota Dierenwelzijn.

JAARCONGRES

Het Jaarcongres stond in het teken van dierenwelzijn. Dierenwelzijn hangt samen met de diergezondheid, de intrinsieke waarde van het dier en de mate waarin soorteigen gedrag mogelijk is. Het weigeren van een verzoek tot het couperen van een staart, of een advies over voeding en huisvesting valt hier onder. De uitwerking van het thema in de bijzondere locatie Burgers' Zoo maakte het een succesvol jaarcongres.

foto: Ad Wijne

“Bij een goed functionerende beroepsvereniging zijn de contacten met derden van groot belang. Of het nu gaat om overheden, het bedrijfsleven, onderwijsinstellingen, (internationale) zusterorganisaties, de (vak)pers of het grote publiek, snelle en betrouwbare uitwisseling of voorziening van informatie is essentieel. De KNMvD vervult de functie van intermediair voor de veterinaire sector in Nederland.”

KNMvD-beleidsplan 2008-2011

DIERENARTSEN EISEN AANPAK ONBEVOEGDE ALTERNATIEVE GENEZERS

De KNMvD maakt zich ernstige zorgen over het toenemende aantal alternatieve genezers dat onbevoegd de diergeneeskunde uitoefent. Volgens de KNMvD gaat de ontwikkeling ten koste van het welzijn van zieke dieren doordat effectieve diergeneeskundige onderzoeken en behandelingen niet toegepast of uitgesteld worden. Dit kan leiden tot verergering of verspreiding van het ziektebeeld met grote consequenties voor de gezondheid van het dier en in voorkomende gevallen voor de mens.

De KNMvD heeft over deze problematiek een brief gestuurd aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit die belast is met de handhaving van de WUD en aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in verband met de opleiding van deze alternatieve genezers.

POSTER VERANTWOORD DIERGENEESMIDDELENGEBRUIK PLUIMVEE

De dierenarts neemt een belangrijke plaats in bij de communicatie over het juiste gebruik van diergeneesmiddelen. Met de nieuwe poster ‘Verantwoord diergeneesmiddelengebruik pluimvee’ kan de dierenarts dit aan de pluimveehouder duidelijk maken. De KNMvD heeft deze poster ontwikkeld samen met andere spelers in de pluimveesector: de verenigingen van Fabrikanten en Importeurs van Diergeneesmiddelen (FIDIN), de Nederlandse Organisatie van Pluimveehouders (NOP), de Nederlandse Vakbond Pluimveeouders en de Vereniging van de Nederlandse Pluimveeverwerkende Industrie (Nepluvi).

Op de poster staan alle belangrijke criteria waarmee een pluimveehouder rekening moet houden met het oog op residuen, resistentievorming en de veiligheid van degene die de medicijnen toepast. Henk Vrieselaar maakte met vrolijke illustraties de ‘do’s and don’ts’ duidelijk. Voor klantavonden en studieclubs kunnen dierenartsen een powerpointpresentatie over selectie en correct diergeneesmiddelengebruik downloaden van de KNMvD-website.

herfst 2007
 op Expovet Flandres 31/10 Start LICG **NOVEMBER 1/11** Overleg met Dierenbescherming Rijnmond over minimakliniek 2/11
 Gewijzigd protocol bluetongue 2/11 Receptenblok diergeneesmiddelen 6/11 Cursus Identificatie en Registratie Paard 8/11 Studie-
 vergadering Vakgroep Gezondheidszorg Varken, thema voeding en darmziekten 10/11 GGG Najaarsdag, thema progressie 19/11
 KNHS FEL-paspoortdierenartsen 20/11 GKZ jaarvergadering & mini-symposium, thema veterinaire volksgezondheid, nu en straks 20
 t/m 21/11 GGL-tweedaags congres, themamiddag VGV overleving grote tomen 27/11 Tweede informatiedag seniordierenartsen

KLINIEK VOOR MINIMA

Op 1 november 2007 organiseerde de KNMvD een overleg tussen de dierenartsen uit Rotterdam en omstreken en de Dierenbescherming Rijnmond. Aanleiding hiervoor waren de ontwikkelingen rond het concept 'Minimax diereindokters' dat Dierenbescherming Rijnmond begin 2007 startte in hun asiel. Bij deze kliniek kunnen Rotterdammers met een bijstandsuitkering hun huisdieren tegen een laag tarief laten behandelen. Dierenartsen in Rotterdam en omstreken hadden behoefte aan duidelijkheid over de werkwijze en het omgaan met klanten van de kliniek buiten kantooruren.

Er is in het overleg besloten om in een kleinere groep vervolgesprekken te voeren tussen een afvaardiging van de dierenartsen uit Rotterdam en omstreken en de Dierenbescherming Rijnmond. Ook in andere regio's spelen soortgelijke initiatieven van afdelingen van de Dierenbescherming. De KNMvD wil samen met de Dierenbescherming onderzoeken hoe het probleem van onvoldoende diergeneeskundige zorg aan dieren van eigenaren met een minimuminkomen het best kan worden aangepakt.

JONGE LEDEN ADVIES FORUM

"Na het bestuur van de KNMvD benaderd te hebben met de vraag: Waarom zouden jonge dierenartsen eigenlijk lid blijven?, is het Jonge Leden Advies Forum geboren. Een club die op gezette tijden brainstormt over het jonge-leden-beleid en probeert via media als het Forum voor Jonge Dierenartsen en jlaf@knmvd.nl te peilen wat er leeft onder jonge collegae. Hierdoor wordt duidelijk welke behoeftes er zijn. Wat begon als een opmerking tegen de voorzitter op de Voorjaarsdagen is uitgegroeid tot een serieus initiatief dat veel steun krijgt vanuit het bureau. Het heeft dus wel degelijk zin om je stem te laten horen als je dingen anders zou willen zien!", aldus Karin Hoogendijk.

HET BUREAU HOUDT ZICH BEZIG MET BEROEPS- EN PRAKTIJKZAKEN

Groep Gezondheids- en Kwaliteitszorg (GKZ)

De Groep Gezondheids- en Kwaliteitszorg (GKZ) is de veterinaire expertisegroep voor de gezondheid van mens, dier en welzijn. De belangen van de burger en het welzijn van het dier zijn leidende principes voor de groep.

Het bestuur van GKZ heeft een position paper opgesteld getiteld 'Veterinarians in the Food Production Chain in 2015'. Deze paper gaat in op de positie en rol die de dierenarts zou moeten hebben in de voedselproductieketen, zowel qua kennis als professionele houding. Daarnaast worden een aantal voorstellen genoemd voor wat betreft de meldingsplicht van de dierenarts met het oog op dierenwelzijn, voedselveiligheid en diergezondheid, en de informatie-uitwisseling door de keten heen.

- De standpunten uit de position paper zijn overgenomen door de Federation of Veterinarians of Europe (FVE). Binnen de KNMvD is de position paper geacordeerd door de GKZ-leden en onder

de aandacht gebracht bij de Groep Gezondheidszorg Landbouwhuisdieren. Het bestuur van de KNMvD overweegt de inhoud van de position paper over te nemen in zijn strategisch beleidsplan.

- In het kader van de 'Blauwdruk voor de permanente educatie van personen werkzaam in de volksgezondheid' is door de Voedsel en Waren Autoriteit een Technische Commissie Permanente Educatie ingesteld. De commissie is gevraagd om een nascholingsprogramma te ontwikkelen voor officiële dierenartsen. GKZ vervult in deze commissie een adviserende rol.
- GKZ levert namens de KNMvD afvaardiging voor de FVE-groepen 'Hygienists and Public Health Veterinarians' (UEHV) en de 'State Veterinary Officers' (EASVO).

Enkele onderwerpen waar de Nederlandse afvaardiging zich sterk voor heeft gemaakt, zijn het innemen van een standpunt over de rol van de dierenarts bij 'cross compliance', transportwetgeving als het diertransporten betreft, castratie biggen, I&R paard, zichtkeuring en 'discontinuous slaughter'.

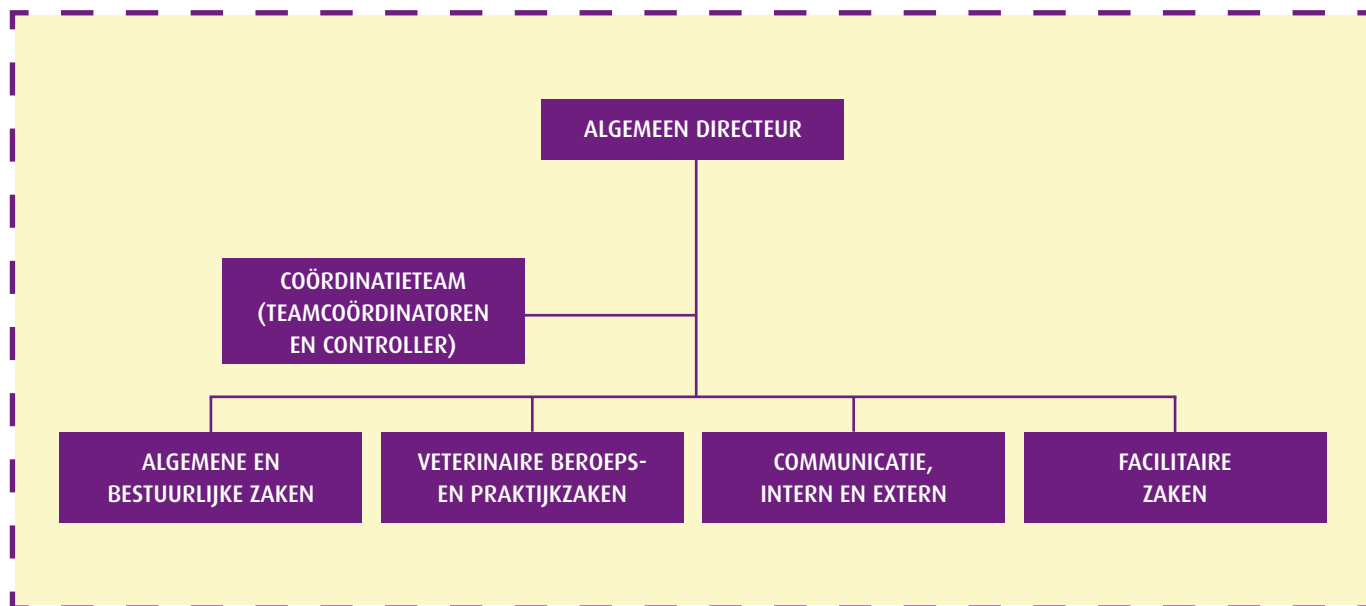
- Op 12 juni heeft GKZ samen met de Vakgroep Gezondheidszorg Pluimvee van GGL een studiemiddag georganiseerd over dierenwelzijn. Sprekers waren drs. T. Waals van Flandrex over de Volwaardkip, drs. B. Lambooij (WUR) over pijnbeleving bij vissen, dr. H. Woelders over alternatieven voor het doden van eendagskuikens en drs. W. Tondeur over Aviaire Influenza problematiek in Zuid-Oost Azië.
- Aansluitend aan de ledenvergadering van GKZ op 20 november, werden twee sprekers uitgenodigd. Dr. E. Duizer besprak het onderwerp 'Hepatitis E in Nederland, extra risico voor dierenartsen?', daarna lichtte dr. M.J.B.M. Weijtens middels zijn presentatie de 'Agenda Veterinaire Volksgezondheid 2007-2015' toe.

Het komende bestuursjaar wil het bestuur van GKZ in het bijzonder nieuwe activiteiten voor haar leden organiseren gericht op vakinhoudelijke ondersteuning, het formuleren van standpunten, en het vestigen van aandacht op nieuwe ontwikkelingen. Een tweede doel van GKZ is het bevorderen van samenwerking en kennisuitwisseling met andere professionals.

BESTUURLIJKE STRUCTUUR VAN DE VERENIGING

De verbetering van de structuur van de vereniging is momenteel onderwerp van discussie. Op de algemene vergadering in oktober 2008 zullen aanpassingen worden voorgesteld.

ORGANOGRAM BUREAU

BESTUUR

Voorzitter

prof. dr. L.J. Hellebrekers, Maarn (voorzitter)
algemene zaken, beroepsintegriteit (2009 herk.)

Namens cluster 1 (koppelgehouden dieren)

drs. A.J.G. den Hertog, Steenderen
*dierziektenbeleid, diergeneesmiddelenbeleid
POM-non-POM (2008 niet herk.)*
drs. A.H.G. Piebes, Coevorden
*diergeneesmiddelenbeleid, volksgezondheid en
automatisering (2008 herk.)*

Namens cluster 2 (individueel gehouden dieren)

drs. H.R.C. Gostelie, Haaften (penningmeester)
financiën (2008 niet herk.)
drs. H. van Herpen, Vught
professionele kwaliteit (2008 niet herk.)
drs. L.J. den Otter, Rhoon (vice-voorzitter)
sociaaleconomische zaken en media (2008 niet herk.)

Namens cluster 3 (volksgezondheid en bedrijfsleven)

dr. M.A. Willemen, Olburgen
verenigingszaken en dierenwelzijn (2008 niet herk.)

Directeur

drs. H. Geertsens, algemeen directeur

RAAD VAN TOEZICHT

Namens regio Noord

drs. P.J.M. Egberink, Ee (2008 niet herk.)
mevr. drs. J.H.J.M. de Jong-Rockland, Sappemeer (2008
niet herk.)

Namens regio Oost

drs. A.J.H. Bruns, Zevenaar (2008 niet herk.)
dr. C. van Maanen, Rijssen (2008 niet herk.)
drs. A. Mostert, Hellendoorn (voorzitter) (2008 niet herk.)
drs. H.J. Ormel, Bronckhorst (2008 niet herk.)

Namens regio West

drs. C.W. Davidse, Hardinxveld-Giessendam (2008 niet
herk.)
drs. A. Fennema, Oud Beyerland (2008 niet herk.)
mevr. drs. N.J.J.M. Mastenbroek, Giessenburg (2008 herk.)
drs. J.C.P. van Mameren (2008 niet herk.)

Namens regio Zuid

drs. J.M. Berger, Lage Mierde (2008 herk.)
mevr. drs. E.G. van Bruinessen-Kapsenberg, Aardenburg
(2008 herk.)
drs. J.Th. Weeda, Sterksel (2008 herk.)

Ereraad

(houdt toezicht op de collegiale verhoudingen)
drs. J. Minderhoud, Middelburg (voorzitter)

VOORZITTERS REGIO EN GROEP

Regio Noord

Aantal leden 561

drs. S.N. Pool, Leeuwarden (voorzitter)

Regio Oost

Aantal leden 1181

mevr. drs. M.J. Huisman, Brummen (voorzitter)

Regio West

Aantal leden 2148

drs. ir. C.J. de Vries, Amsterdam (voorzitter)

Regio Zuid

Aantal leden 1007

drs. D.P. Dercksen, Boxtel (voorzitter)

Groep Gezondheidszorg Landbouwhuisdieren (GGL)

Aantal leden 966

drs. J.T. Siebinga, Gorredijk (voorzitter)

Vakgroep Gezondheidszorg Herkauwer (VGH)

Aantal leden 616

dr. G.A. Hooijer, Aldeboarn (voorzitter)

Vakgroep Gezondheidszorg Pluimvee (VGP)

Aantal leden 186

drs. A.D. Vink, Asten (voorzitter)

Vakgroep Gezondheidszorg Varken (VGV)

Aantal leden 339

drs. F.J.M. van Dongen, Boekel (voorzitter)

Vakgroep Gezondheidszorg Vleeskalveren (VGVK)

Aantal leden 96

drs. J. Neleman, Beltrum (voorzitter)

Groep Geneeskunde Gezelschapsdieren (GGG)

Aantal leden 1076

drs. M.J. Verburgh, IJsselstein (voorzitter)

Groep Geneeskunde van het Paard (GPP)

Aantal leden 507

drs. E.K. Welling, Blaricum (voorzitter)

Groep Gezondheids- en Kwaliteitszorg (GKZ)

Aantal leden 100 + 1 buitengewoon lid

drs. J.M. Rojer, Houten (voorzitter)

Groep Dierenartsen in Bedrijfsleven (DIB)

Aantal leden 107

drs. J.F.G. Maathuis, Sprundel (voorzitter)

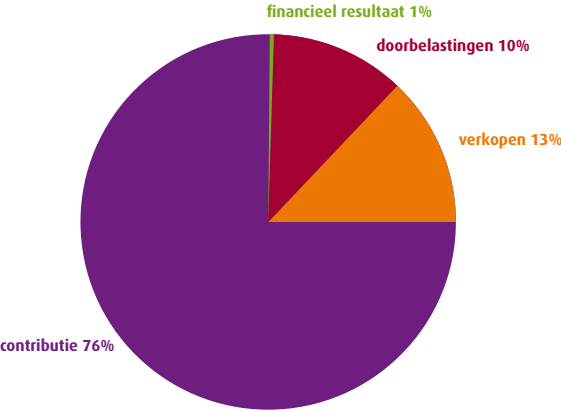
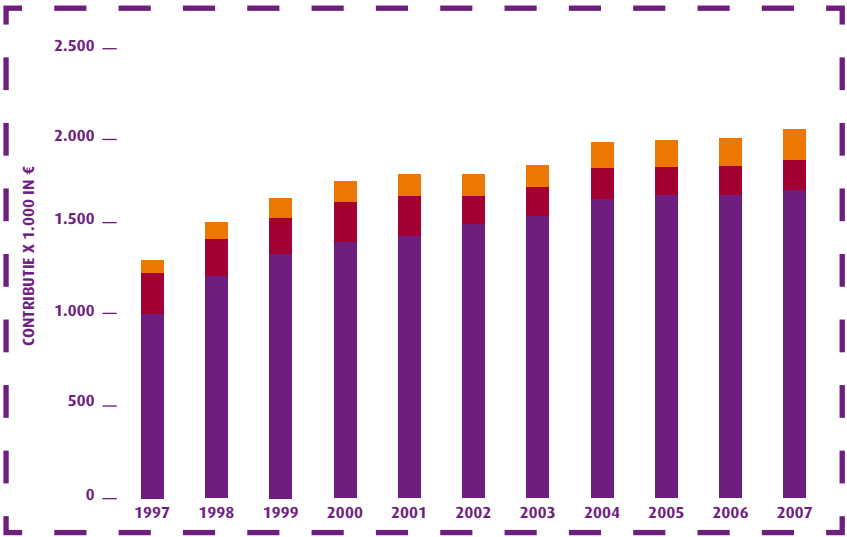
Groep Veterinair Specialisten (GVS)

Aantal leden 118

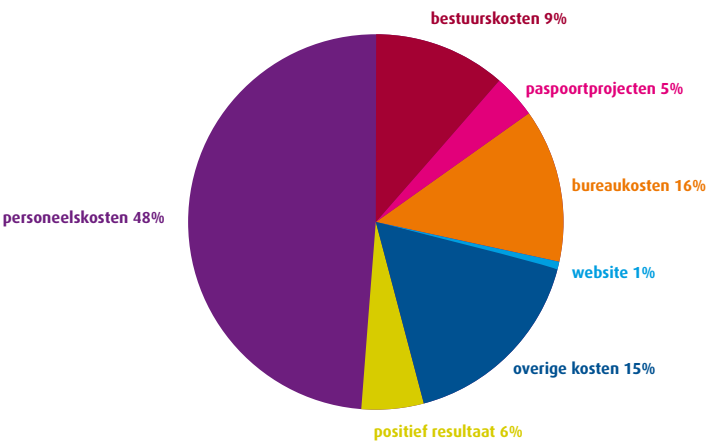
dr. P.J.J. Mandigers, Utrecht (voorzitter)

CONTRIBUTIE 1997 - 2007

- practici
- niet practici
- overigen

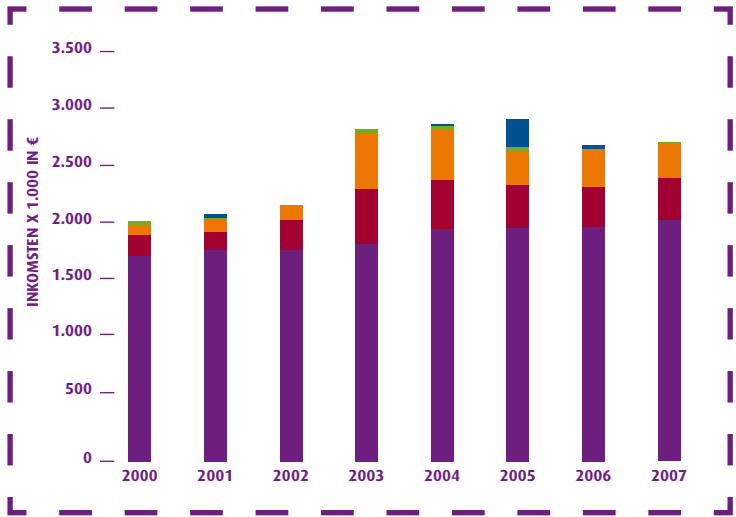
INKOMSTEN 2007

UITGAVEN 2007

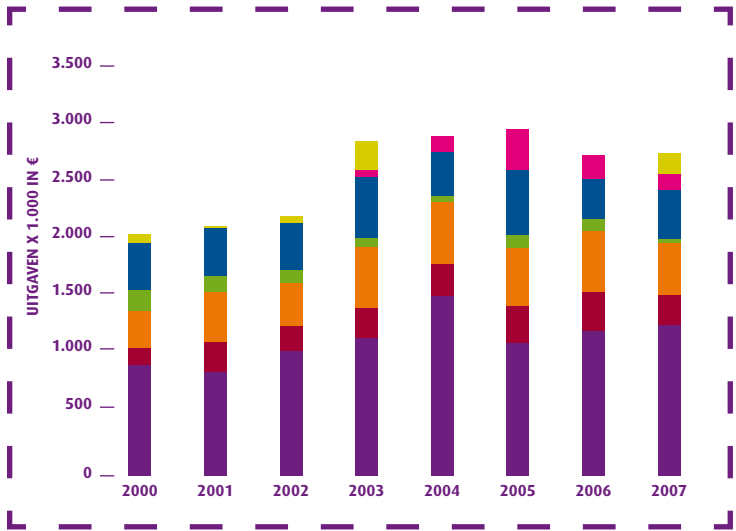
INKOMSTEN 2000 - 2007

- contributie
- doorbelastingen
- verkopen
- financieel resultaat
- negatief resultaat

UITGAVEN 2000 - 2007

- personeelskosten
- bestuurskosten
- bureaukosten
- informatisering
- overige kosten
- paspoortprojecten
- positief resultaat

ALGEMEEN

Het bureau van de KNMvD is belast met uitvoerende en coördinerende werkzaamheden voor bestuur, raad van toezicht, algemene vergadering, commissies, werkgroepen et cetera. Het financiële beheer van de KNMvD en van diverse fondsen wordt door het bureau verzorgd. Het bureau fungeert als vraagbaak voor de leden en is verantwoordelijk voor de ledenservice en individuele diensten. Daarnaast verzorgt het bureau de interne en externe communicatie voor de KNMvD. Het bureau is ook het aanspreekpunt voor derden met betrekking tot actuele ontwikkelingen rond de dierenarts.

HET BUREAU IN CIJFERS

In 2007 werkten er gemiddeld 32 personen bij de KNMvD, tezamen vertegenwoordigen zij 26 fte*.

In dat jaar hebben tien medewerkers hun dienstverband met de KNMvD opgezegd en zijn er negen nieuwe medewerkers bijgekomen. De groep medewerkers bestond uit dertien mannen en negentien vrouwen. De gemiddelde leeftijd was 42 jaar (per 31 december 2007).

Sinds de invoering van het arbo- en verzuimbeleid is het percentage ziekteverzuim (excl. zwangerschapsverlof) aanzienlijk gedaald: van 4,9% in 2004 naar 3,7% in 2005, 3,3% in 2006 en 2,6% in 2007. Daarmee ligt het verzuimpercentage ver onder het landelijk gemiddelde van 4%.

* 1 fte is 38 uur per week

Team Algemene en Bestuurlijke zaken

Algemeen directeur en teamcoördinator

drs. H. (Herman) Geertsen

Directiesecretaresse

drs. R.J.A.M. (Lia) Luinge-Peelen

L. (Linda) van Hamersveld-Copier

Secretaresse t.b.v. Ereraad

P.E.J.C. (Ellen) Bonnes-Stroomer

Team Veterinaire Beroeps- en Praktijkzaken

*Teamcoördinator en senior beleidsmedewerker
veterinaire zaken (gezelschapsdieren en paard)*

drs. F.J.W.C. (Joost) van Herten

Secretaresse

A.A.M. (Angelique) van der Kroef

*Senior beleidsmedewerker veterinaire zaken
(landbouwhuisdieren en volksgezondheid)*

drs. S.J. (Hugo) de Groot

Secretaresse

J.C.D. (Jantine) van Herk

*Senior beleidsmedewerker sociaaleconomische
en arbeidsrechtelijke zaken*

mr. H. (Harm) Haverkamp

Medewerker team VBP

R.P. (Ronald) van Ringelestijn

Beleidsmedewerker sociaaleconomische zaken

drs. S. (Sjouke) Kazemier

Beleidsmedewerker sociaaleconomische zaken

mr. M.D. (Martine) Kramer

Secretaresse

ing. A.V. (Annoesjka) Stevens-Petersen

Team Communicatie, Intern en Extern

Teamcoördinator en eindredacteur

drs. E.P.C. (Miel) Bingen

Medewerker communicatie

M.M. (Marieke) Veldman

Bureauredacteur

drs. M. (Marjolijn) Fijten

Bureauredacteur

drs. J. (Johan) Klein Haneveld

Administratief medewerker communicatie

A.M. (Sandra) Dorresteyn-Tummers

Telefoniste/receptioniste

G.C.M. (Bep) Baas

D.H. (Ditte) Rietdijk

Medewerker vacaturebank en telefoniste

K. (Karin) Meijer

Gastvrouw

Ch.M. (Chantal) Groenen

H.W. (Hennie) Schaaf-van den Berg

Team Facilitaire Zaken

Teamcoördinator en P&O-consulent

I.D.J. (Irene) van den Berg

Controller

H.S. (Sjoerd) de Vries, Rfm

Assistent controller

A.C. (Cora) van Hattem-Treffers

Administratief medewerker

H.M. (Harry) Tissen

ICT-medewerker

S.N.G. (Sabah) Shoka

Medewerker post en verzendingen

R.A.F. (Rob) Broeshart

Medewerker ledenadministratie

Ch.I. (Charlotte) Haakman

Archivaris en medewerker ledenadministratie

A.J. (Albert) Folkerts

Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD)

T (030) 63 48 900

F (030) 63 48 909

info@knmvd.nl

www.knmvd.nl

Bezoekadres

De Molen 77, 3995 AW Houten

Postadres

Postbus 421, 3990 GE Houten

Fotografie

Geert Bistervels, fotograaf@dierenarts.nl, (dieren)

Yvette Zellerer, zellerer@dds.nl (groepsportretten)

Verantwoordelijk redacteur

Marjolijn Fijten, jaarverslag@knmvd.nl

Vormgeving & lay-out

MWOntwerp, Nijmegen

Drukwerk

DeltaHage bv, Den Haag

Uitgave: april 2008

Copyright: KNMvD, Houten. Teksten uit dit jaarverslag mogen met bronvermelding worden overgenomen.

Met dank aan iedereen die heeft meegewerkt aan de totstandkoming van dit jaarverslag.

Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde

Postbus 421, 3990 GE Houten
De Molen 77, 3995 AW Houten

T (030) 634 89 00
F (030) 634 89 09
info@knmvd.nl
www.knmvd.nl